

КОРРУПЦИЯВИЙ ЖИНОЯТЛАР БЎЙИЧА ЖИНОИЙ ЖАВОБГАРЛИКДАН ОЗОД ҚИЛИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ: ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР, ҚИЁСИЙ ТАЖРИБА ВА МИЛЛИЙ ҚОНУНЧИЛИК МУАММОЛАРИ

Тожиқулов Отабек Рустам ўғли

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш академияси

E-mail: tojiqulovotabek007@gmail.com

Telefon raqam-+998(93)542-43-66

Аннотация

Мақолада коррупциявий жиноятлар бўйича жиноий жавобгарликдан озод қилиш институтининг назарий мазмуни, халқаро-ҳуқуқий стандартлари ва миллий қонунчиликдаги муаммолари таҳлил қилинган.

Мақолада махсус озод қилиш нормаларининг рағбатлантирувчи аҳамияти тан олинган ҳолда, уларни қўллаш чегаралари, айниқса оғир ва ўта оғир коррупциявий қилмишлар бўйича, қайта кўриб чиқиши зарурлиги асосланади. Муаллиф томонидан миллий қонунчиликни такомиллаштиришнинг асосий йўналишлари сифатида озод қилиш асосларини аниқлаштириш, процессуал суд назоратини кучайтириш, хабар бериш муддатини қайта белгилаш ва коррупциявий жиноятлар доирасини қонун даражасида аниқлаш таклиф этилади.¹

Калит сўзлар: коррупциявий жиноят, жиноий жавобгарликдан озод қилиш, махсус озод қилиш, БМТнинг Коррупцияга қарши конвенцияси, ОЕСД, жавобгарликнинг муқаррарлиги, қиёсий ҳуқуқий таҳлил, товламачилик, суд назорати.

Кириш

Коррупциявий жиноятлар замонавий давлат учун фақат жиноят-ҳуқуқий эмас, балки институционал хавф ҳамдир. Улар давлат бошқарувининг холислигига, жамоатчилик ишончига, тенг рақобат муҳитига ва ҳуқуқ устуворлигига тизимли равишда салбий таъсир кўрсатади. Шу боис коррупцияга қарши курашда нафақат санкцияларни кучайтириш, балки жиноятни фош этишга хизмат қилувчи ҳуқуқий механизмларнинг қай даражада оқланганини баҳолаш ҳам муҳимдир. Ўзбекистонда бу масала айниқса долзарб, чунки бир томондан коррупцияга қарши давлат сиёсати изчил кучайтирилмоқда, иккинчи томондан айрим коррупциявий таркиблар бўйича махсус озод қилиш нормалари сақланиб қолган.²

Коррупцияга қарши курашиш агентлиги маълумотларига кўра, 2024 йилда республика бўйича 6 898 нафар шахс томонидан 5 716 та коррупцияга оид жиноят содир этилган. Бу кўрсаткич расмий статистика бўлиб, латентлик юқори бўлган коррупция ҳодисасининг тўлиқ кўламини қамраб олмайди. Аммо у ҳатто расмий қайд этилган даражанинг ўзи ҳам коррупцияга оид жиноятларни эпизодик ҳолат эмас, балки барқарор криминоген ҳодиса сифатида баҳолаш зарурлигини кўрсатади.³

¹ Мақоланинг структураси илмий-амалий ҳуқуқий журналларда одатий қўлланиладиган шакл — мақола сарлавҳаси, муаллиф, аннотация, калит сўзлар ва асосий қисм — асосида тузилди. Қаранг: ОАК расмий сайти ва ОАК тавсия этган журналлар материаллари: <https://oak.uz/>; <https://library.tsul.uz/uz/journals/huquq-va-burch/huquq-va-burch-1>

² O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi, 211, 212, 213, 192⁹-moddalar; "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonun. Электрон манбалар: <https://lex.uz/docs/-111453>; <https://lex.uz/docs/-3088008>

³ Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi. "2024-yilda amalga oshirilgan ishlar, natija va ko'rsatkichlar", 20.01.2025. Электрон манба: <https://anticorruption.uz/oz/article/2024-iilda-amalga-osirilgan-ishlar-natiza-va-krsatkichlar>

Мақоланинг мақсади — коррупциявий жиноятлар бўйича жиноий жавобгарликдан озод қилиш институтини назарий ва қиёсий нуқтаи назардан қайта баҳолаш, унинг халқаро стандартлар билан мувофиқлигини текшириш ҳамда Ўзбекистон қонунчилигини такомиллаштириш юзасидан илмий таклифлар ишлаб чиқишдан иборат. Тадқиқотда норматив-ҳуқуқий таҳлил, қиёсий-ҳуқуқий усул, тизимли талқин, мантиқий умумлаштириш ва доктринал ёндашувлардан фойдаланилди.⁴

Масаланинг назарий қўйилиши

Жиноий жавобгарликдан озод қилиш институти жиноят ҳуқуқидаги энг баҳсли институтлардан бири ҳисобланади. Унинг моҳияти шундаки, жиноят таркиби ва шахснинг айбдорлиги принципал жиҳатдан инкор этилмайди, аммо қонунда белгиланган асос ва шартлар мавжуд бўлганда давлат санкцион реакцияни тўлиқ амалга оширишдан воз кечади. О.В. Климанова ушбу институтнинг поғонали табиатини очиб бериб, унинг поощрительная табиати ижобий посткриминал хулқни рағбатлантириш билан боғлиқ эканини таъкидлайди. Муаллиф, шунингдек, озод қилишнинг умумий моддий асосини ижтимоий хавфлиликнинг сезиларли камайиши билан боғлайди ва айнан шу нуқтани шартлардан фарқлашни таклиф этади.⁵

П. Полиан коррупциявий жиноятлар бўйича озод қилиш институти қонунийлик, тенглик, шахсий жавобгарлик, инсонпарварлик ва жавобгарликнинг муқаррарлиги каби асосий принциплар билан уйғун бўлсагина легитим ҳисобланишини кўрсатади. Менинг фикримча, мазкур ёндашув коррупция соҳасида айниқса муҳим, чунки бу ерда гап фақат айбдор шахсга нисбатан мураса ҳақида эмас, балки давлат хизматига нисбатан жамоатчилик ишончи тақдири ҳақида кетади.⁶

И. Копотун ва Й. Затько коррупцияга оид жиноятларда озод қилишни норматив, фактик ва процессуал асослар бирлиги сифатида талқин қиладилар. Бу назарий ёндашувдан келиб чиқиб, озод қилиш фақат қонундаги имтиёз эмас, балки аниқ юридик конструкция сифатида тушунилиши лозим. Агар мазкур уч элементдан бири аниқ ифода топмаса, озод қилиш институти рағбатлантирувчи механизмдан кўра ҳуқуқни қўллашдаги ихтиёрийлик манбаига айланиб қолади.⁷

М.Г. Решняк махсус озод қилиш турларини таҳлил қилиб, улар коррупция каби латент жиноятларни очишда амалий аҳамиятга эга эканини, бироқ ноаниқ ва автоматик қоидалар ҳуқуқий аниқлик ҳамда институт самарадорлигига путур етказишини таъкидлайди. Менинг фикримча, мазкур фикр миллий қонунчилик учун ҳам тўла татбиқ этилади: коррупция жиноятларида озод қилиш фақат жиноятни фош этишга ҳақиқий ҳисса қўшган шахсга нисбатан, қатъий ва текшириб бўладиган шартлар асосида қўлланиши керак.⁸

⁴ Қиёсий ва норматив таҳлил учун асосий манбалар сифатида куйидагилар қўлланилди: OECD (2024), *Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Uzbekistan*. URL: <https://doi.org/10.1787/363ba9d8-en>; United Nations Convention against Corruption. URL: https://www.unodc.org/res/ji/import/international_standards/united_nations_convention_against_corruption/united_nations_convention_against_corruption.pdf

⁵ Климанова О.В. О составе освобождения от уголовной ответственности с учетом цели уголовного права // Юридический вестник Самарского университета. 2025. Т. 11. № 4. С. 73-81. DOI: <https://doi.org/10.18287/2542-047X-2025-11-4-73-81>; URL: https://journals.ssau.ru/jjsu/article/view/29555/ru_RU

⁶ Polían P. The Compliance of the Exemption from Criminal Liability for Corruption Crimes with the Basic Principles of Criminal Law // Криминальне право та кримінологія у світі сучасних викликів. 2023. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/12684>

⁷ Kopotun I., Zafko J. Release from criminal liability for corruption-related offences: concepts, grounds and conditions // European Science. 2019. No. 2. P. 50-57. URL: <https://www.eeda.sk/dok/publikacie/ostatne/2019-europaska-veda-8.pdf>

⁸ Решняк М.Г. К вопросу о специальных видах освобождения от уголовной ответственности по делам о взятничестве и коммерческом подкупе // Всероссийский кримнологический журнал. 2023. Т. 17. № 6. С. 557-566. DOI: [https://doi.org/10.17150/2500-4255.2023.17\(6\).557-566](https://doi.org/10.17150/2500-4255.2023.17(6).557-566); URL: <https://cj.bgu.ru/reader/article.aspx?id=26278>

Халқаро стандартлар ва қиёсий ҳуқуқий ёндашувлар

БМТнинг Коррупцияга қарши конвенцияси коррупцияга қарши жиноят-ҳуқуқий сиёсат учун универсал халқаро база ҳисобланади. Конвенциянинг 30-моддаси давлатлардан коррупцияга оид жиноятлар учун самарали, мутаносиб ва тийиб турувчи санкциялар назарда тутилишини талаб қилади. 37-модда эса ваколатли органлар билан ҳамкорлик қилган шахсларга нисбатан, тегишли ҳолатларда, жазони енгиллаштириш ёки муайян имтиёз бериш имкониятини кўриб чиқишни назарда тутди. Демак, Конвенция давлатларни коррупция учун жазонинг муқаррарлигидан воз кечишга эмас, балки жиноятни фож этиш учун чекланган ва эҳтиёткор мурса механизмларини қонуний шаклда қўллашга йўналтиради.⁹

ОЕСДнинг Ўзбекистон бўйича 2024 йилги 5-раунд базавий ҳисоботи мазкур халқаро ёндашувни аниқ мезонлар даражасида ривожлантиради. Ҳисоботда 9.1.6-бенчмарк бўйича махсус озод қилиш механизмлари суистеъмолдан етарлича ҳимояланмагани қайд этилган. ОЕСДнинг баҳосига кўра, бундай нормалар автоматик тусда ишламаслиги, хабар бериш қисқа муддат ичида ва ваколатли органлар жиноят ҳақида бошқа манбадан билиб олмасидан олдин амалга оширилиши, ташаббускор шахслар учун қўлланмаслиги ҳамда суд назорати билан таъминланиши лозим. Ҳисобот айти пайтда Ўзбекистонда 30 кунлик муддат сақланганини ва айрим кафолатлар етарли аниқ ифода топмаганини кўрсатади.¹⁰

Арманистон тажрибаси қиёсий нуқтаи назардан муҳим эволюцияни намоён этади. 2014 йилда қабул қилинган ўзгартишлар пора бериш ва тижорат подкупига оид озод қилишни уч кунлик муддат, товламачилик ва эрта мурожаат шарти билан қатъийлаштирган эди. Бироқ ОЕСДнинг 2024 йилги Арманистон бўйича базавий ҳисоботида кўра, 2021 йилда қабул қилинган янги Жиноят кодексида фаол пора бериш ва таъсир доираси савдоси бўйича махсус озод қилиш нормалари умуман сақланмаган; фақат умумий актив раскаяние механизми қолган ва у benchmark ташқарисида баҳоланган. Менинг фикримча, бу тажриба икки муҳим хулосани беради: биринчиси, қисқа муддат ва эрта мурожаат модели суистеъмол хавфини камайтиради; иккинчиси, давлат истаса, махсус озод қилишдан умуман воз кечиб, жазони енгиллаштириш ва бошқа процессуал воситаларга таяна олади.¹¹

Украина ҳуқуқий адабиётида эса озод қилиш институтининг норматив мазмунидан кўра унинг функцияси ва чегаралари кенгроқ таҳлил қилинади. Лихова ва ҳаммуаллифлар коррупциявий жиноятларни кенг объектли, давлат бошқаруви ва жамоатчилик ишончига зарар етказувчи қилмишлар сифатида баҳолайдилар. Okhabska, Sen ва Kuznetsova озод қилиш институти тўғри қўлланилганда латент жиноятларни очишга ёрдам бериши, аммо ноаниқ шароитда жавобгарликдан қочиш механизмига айланиб кетиши мумкинлигини таъкидлайдилар. Менинг фикримча, украин доктринасидаги ушбу огоҳлантириш миллий қонунчиликни баҳолашда назарий филтер вазифасини бажаради.¹²

⁹ United Nations Convention against Corruption, articles 30, 37, 38. URL:

https://www.unodc.org/res/ji/import/international_standards/united_nations_convention_against_corruption/united_nations_convention_against_corruption.pdf

¹⁰ OECD (2024), *Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Uzbekistan: The Istanbul Anti-Corruption Action Plan*. URL:

<https://doi.org/10.1787/363ba9d8-en>; PDF: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/11/baseline-report-of-the-fifth-round-of-monitoring-of-anti-corruption-reforms-in-uzbekistan_a7d9ab4c/363ba9d8-en.pdf

¹¹ OECD (2024), *Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Armenia*. URL:

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/03/baseline-report-of-the-fifth-round-of-monitoring-of-anti-corruption-reforms-in-armenia_fe71d6cc/fb158bf9-en.pdf; Law of the Republic of Armenia of 5 June 2014 No. ZR-14. URL: <https://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=93934>

¹² Lykhova S. Ya., Lysko T. D., Kosilova O. I., Kyrychenko O. V., Shamara O. V. Criminal Liability for Corruption Offenses: A Comparative Legal Aspect // *Informatologia*. 2022. Vol. 55. No. 1-2. P. 76-97. DOI: <https://doi.org/10.32914/i.55.1-2.7>; Okhabska O., Sen I., Kuznetsova L. Exemption from Criminal Liability: Controversial Issues. URL:

<https://eprints.kname.edu.ua/view/types/conference%3D5Fitem/2023.type.html>

Ўзбекистон қонунчилиги: ҳуқуқий ҳолат ва асосий муаммолар

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 66, 66¹, 67 ва 68-моддалари жиноий жавобгарликдан озод қилишнинг умумий турларини белгилайди. 66-модда амалда пушаймонликка, 66¹-модда ярашувга, 67-модда касалликка, 68-модда эса амнистия актига боғланган. Бироқ коррупциявий жиноятлар соҳасида марказий аҳамият умумий эмас, балки махсус озод қилиш нормаларига тегишли. Амалдаги Кодекснинг 211, 212, 213 ва 192⁹-моддаларида пора бериш, пора олиш-беришда воситачилик қилиш, давлат органи ёки давлат иштирокидаги ташкилот хизматчисини пора эвазига оғдириб олиш, шунингдек тижоратда пора эвазига оғдириб олиш билан боғлиқ ҳолатларда махсус озод қилиш қоидалари назарда тутилган.¹³

Жиноят кўдексига биноан, ушбу махсус нормаларнинг аксариятида шахсга нисбатан товламачилик қилинган бўлиши, у жиноий ҳаракатлар содир этилганидан кейин ўттиз сутка ичида ўз ихтиёри билан арз қилиши, чин кўнгилдан пушаймон бўлиши ва жиноятни очишда фаол ёрдам бериши талаб этилади. 212-моддада эса воситачи учун товламачилик шарти кўзда тутилмаган. Бу ерда биринчи муаммо — 30 кунлик муддатнинг ортиқча кенглиги; иккинчи муаммо — воситачига нисбатан имтиёзнинг нисбатан юмшоқ модели; учинчи муаммо эса оғирлаштирилган таркиблар бўйича ҳам озод қилиш эҳтимоли тўлиқ баргараф этилмаганидир.¹⁴

Президентнинг ПФ-6257-сон Фармонида Жиноят кодексига коррупцияга оид жиноятлар тоифасига кирувчи моддаларнинг аниқ рўйхатини белгилаш вазифаси қўйилгани бежиз эмас. Чунки коррупциявий жиноятлар доираси қонун даражасида аниқ белгиланмаса, уларга нисбатан қўлланиладиган имтиёзли ёки истисноли институтларнинг чегаралари ҳам ноаниқ бўлиб қолади. Менинг фикримча, рўйхатнинг йўқлиги нафақат статистика ва квалификацияга, балки жавобгарликдан озод қилиш нормаларини қўллашда бир хил амалиёт шаклланишига ҳам халал беради.¹⁵

«Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida»ги Қонуннинг 25-моддасида коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш, уларга чек қўйиш ва жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини таъминлашга доир чора-тадбирлар назарда тутилган. Бу норма миллий антикоррупция сиёсатининг йўналишини аниқ кўрсатади: озод қилиш институти мавжуд бўлиши мумкин, лекин у жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини сусайтирмаслиги шарт. Шундан келиб чиқиб, махсус озод қилиш нормаларини умумий профилактика ва жиноятни фош этиш манфаатига хизмат қилувчи, аммо автоматик имтиёзга айланмайдиган моделга айлантириш зарур.¹⁶

Олий суд Пленумининг «Poraxo'rlik ishlari bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida»ги 19-сон қарори ҳам муҳим ҳуқуқий позицияни берган: 16-бандга кўра, пора берувчини ёки тегишли шахсни белгиланган асослар билан жавобгарликдан озод қилиш унинг ҳаракатларида жиноят таркиби йўқлигини аниқламайди. Бу изоҳ озод қилиш институтининг оқлаш эмас, балки қонун билан белгиланган истисно эканини аниқ кўрсатади. Менинг фикримча, мазкур позиция моддий ҳуқуқ

¹³ O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi, 66, 66¹, 67, 68, 211, 212, 213, 192⁹-moddalar. Электрон манба: <https://lex.uz/docs/-111453>

¹⁴ O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi matnida maхsus ozod qiliш shartlari 211, 212, 213 va 192⁹-moddalarda "o'ttiz sutka" ichida ихтиёрий арз, pushaymonlik va jinoyatni ochishga faol yordam бериш билан боғланган. Электрон манба: <https://lex.uz/docs/-111453>

¹⁵ PF-6257-son 06.07.2021. Korrupsiyaga qarshi murosasiz munosabatda bo'lish muhitini yaratish... , 31-band: Jinoyat kodeksida korrupsiyaga oid jinoyatlar toifasiga kiruvchi moddalarning aniq ro'yxatini belgilash. Электрон манба: <https://lex.uz/docs/-5495529>

¹⁶ O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni, 25-modda. Электрон манба: <https://lex.uz/docs/-3088008>

нуқтаи назаридан тўғри, аммо уни процессуал кафолатлар билан мустақамламас эканмиз, у амалда суиистеъмол хавфини тўлиқ бартараф этмайди.¹⁷

Такомиллаштириш бўйича илмий таклифлар

Биринчидан, коррупциявий жиноятлар рўйхатини Жиноят кодекси ёки камида алоҳида расмий қонун ҳужжати даражасида аниқ белгилаш лозим. Бу қадам озод қилиш институтининг қайси таркибларга нисбатан қўлланиши мумкинлигини равшанлаштиради ва қонунни бир хил талқин қилишга хизмат қилади.

Иккинчидан, махсус озод қилиш учун белгиланган 30 кунлик муддат қайта кўриб чиқилиши керак. Фикримча, уни икки йўлдан бири орқали ислох қилиш мақсадга мувофиқ: ёки қисқа календар муддат жорий қилиш, ёки қонун матнида «ваколатли органлар жиноят ҳақида бошқа манбадан билиб олмасидан олдин» деган процессуал чегарани тўғридан-тўғри белгилаш. Иккинчи вариант Ўзбекистон учун амалий жиҳатдан мақбулроқ кўринадиди, чунки у процессуал вазиятга боғланган аниқ филтрани беради.¹⁸

Учинчидан, махсус озод қилишни тўлиқ автоматик имтиёз эмас, балки суд томонидан ёки камида тўлиқ суд назорати остида қўлланадиган механизмга айлантириш зарур. Коррупциявий жиноятлар юқори ижтимоий хавфга эга бўлгани учун улар бўйича ишни тугатиш қарорининг фақат тергов босқичида шаклланиши етарли кафолат бермайди. Суд назорати озод қилишнинг ҳақиқатан ҳам жиноятни фош этишга хизмат қилганини ва шахсининг схемадаги роли истисно қўллашга арзишини баҳолаш имконини кучайтиради.¹⁹

Тўртинчидан, оғир ва ўта оғир коррупциявий жиноятлар бўйича махсус озод қилиш чегараси аниқ белгиланиши лозим. О.В. Климанова оғир ва ўта оғир жиноятлар учун институт ичида алоҳида «истисноли таркиблар» талаб этилишини таъкидлайди. Менинг фикримча, миллий қонунчиликда ҳам айнан шундай ёндашув зарур: уюшган гуруҳ, жуда кўп миқдор ёки марказий бенефициар мақоми мавжуд бўлган ҳолатларда тўлиқ озод қилиш эмас, энг кўпи билан жазони енгиллаштириш ёки процессуал келишув модели қўлланилиши мумкин.²⁰

Бешинчидан, воситачиликка оид 212-модда ва унга ўхшаш таркибларда имтиёз шартларини қайта кўриб чиқиш даркор. Агар воситачи ҳақ эвазига ҳаракат қилган, тармоқли коррупцион алоқанинг доимий бўғини бўлган ёки уюшган манфаатга хизмат қилган бўлса, унга нисбатан оддий ихтиёрий арз асосида тўлиқ озод қилиш жиноят-ҳуқуқий сиёсат мақсадларига мос келмайди. Бундай шахслар учун фақат фош этишга берган ахборотнинг реал қиймати ва етказилган зарарни камайтириш даражаси ҳисобга олинган ҳолда дифференциал ёндашув зарур.

Шундай қилиб, коррупциявий жиноятлар бўйича жиноий жавобгарликдан озод қилиш институти мутлақо инкор этиладиган механизм эмас. У латент жиноятларни очиш, далиллар базасини кенгайтириш ва айрим иштирокчиларни ҳамкорликка ундаш нуқтаи назаридан муайян амалий аҳамиятга эга. Бироқ мазкур институт коррупцияга қарши курашнинг умумий

¹⁷ O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 19-son 24.09.1999 yildagi “Poraxo‘rlik ishlari bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori, 16-band. Электрон манба: <https://lex.uz/docs/-1449106>

¹⁸ OECD (2024), *Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Uzbekistan*. URL: <https://doi.org/10.1787/363ba9d8-en>

¹⁹ OECDнинг 2024 йилги ҳисоботида махсус озод қилиш механизмлари бўйича суд назорати ва автоматизмдан химоя кафолатлари алоҳида баҳоланган. Қаранг: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/11/baseline-report-of-the-fifth-round-of-monitoring-of-anti-corruption-reforms-in-uzbekistan_a7d9ab4c/363ba9d8-en.pdf

²⁰ Климанова О.В. О составе освобождения от уголовной ответственности с учетом цели уголовного права. DOI: <https://doi.org/10.18287/2542-047X-2025-11-4-73-81>; Решняк М.Г. К вопросу о специальных видах освобождения от уголовной ответственности по делам о взятничестве и коммерческом подкупе. DOI: [https://doi.org/10.17150/2500-4255.2023.17\(6\).557-566](https://doi.org/10.17150/2500-4255.2023.17(6).557-566)

мақсадларига хизмат қилиши учун у қонунийлик, ҳуқуқий аниқлик ва жавобгарликнинг муқаррарлиги принциплари билан мувофиқлаштирилган бўлиши шарт.

Халқаро стандартлар ва қиёсий тажриба шуни кўрсатадики, энг барқарор модел тўлиқ ва кенг имтиёз эмас, балки қатъий шартлар, эрта мурожаат, ташаббускор бўлмаган шахс доираси, процессуал аниқлик ва суд назоратига асосланган модельдир. Менинг фикримча, Ўзбекистон қонунчилигини такомиллаштиришнинг устувор йўналиши ҳам айнан шу: махсус озод қилиш институтини сақлаб қолиш мумкин, аммо уни ҳуқуқий жиҳатдан торроқ, аниқроқ ва суиистеъмолга чидамлироқ шаклга келтириш зарур.

Фойдаланилган адабиётлар

1. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi.
2. O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni.
3. PF-6257-son 06.07.2021. Korrupsiyaga qarshi murossasiz munosabatda bo'lish muhitini yaratish...
4. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi.
5. OECD (2024), Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Uzbekistan.
6. OECD (2024), Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Armenia.
7. Климанова О.В. О составе освобождения от уголовной ответственности с учетом цели уголовного права.
8. Решняк М.Г. К вопросу о специальных видах освобождения от уголовной ответственности по делам о взяточничестве и коммерческом подкупе.
9. Polián P. The Compliance of the Exemption from Criminal Liability for Corruption Crimes with the Basic Principles of Criminal Law.
10. Kopotun I., Zařko J. Release from criminal liability for corruption-related offences: concepts, grounds and conditions.
11. Lykhova S.Ya., Lysko T.D., Kosilova O.I., Kyrychenko O.V., Shamara O.V. Criminal Liability for Corruption Offenses: A Comparative Legal Aspect.
12. Okhabska O., Sen I., Kuznetsova L. Exemption from Criminal Liability: Controversial Issues.